

екоцентризму. Розроблено концепцію навчання природничих дисциплін та обґрунтовано педагогічні умови застосування даного підходу в умовах вищої природничо-наукової освіти, які сприяють якісній професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної реабілітації на засадах еколого-еволюційного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rybalko, L. M. Didactic bases of training subjects based on natural ecological and evolutionary approach in schools: Author. Thesis. for obtaining sciences. degree of doctor pedagogical sciences specials: 13.00.09 – theory of education [Text] / Lina Rybalko. – К., 2015. – 41 p.
2. Rybalko, Lina. Study of natural objects based on ecological and evolutionary approach in schools: theory and practice : monographs [Text] / Lina Rybalko. – Poltava : Individual Myron IA, 2014. – 400 p.
3. Savchenko O. J. Implementation of health functions schooling / Alexandra Savchenko // Schools, lyceums, gymnasiums. – 2002. – № 4. – P. 11-18.
5. Соловйов Г. М. Центри здоров'я людини як організаційно-педагогічний чинник та умова формування здорового життя студентів / Г. М. Соловйов, Т. І. Прокопенко // Теорія і практика фізичної культури. – 1999. – № 4. – С. 21–25.
6. Шейко В. М. Особливості та умови сталого розвитку: історико- екологічний та соціально-культурологічний аспекти / В. М. Шейко // Культура України : зб. наук. праць / Харк. держ. акад. культури. – Х., 2006. – № 18. – С. 62–71.

УДК: 37.018 : 796.071.4 (465)

А.В. Сват'єв

Запорізький національний університет

АНАЛІЗ СТАНУ ВИЩОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ОСВИТИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ

У статті здійснено ґрунтовний аналіз стану підготовки фахівців зі спорту та фізичної культури в зарубіжних країнах. Запропонований аналіз відбиває підготовку в регіонах, які є генераторами інтеграційних процесів у світовому освітньому просторі. Автором визначено, що ключовими параметрами для забезпечення конкурентоспроможності будь-якої країни є: високий рівень розвитку національних систем освіти, освоєння нового і передового досвіду, отриманого в процесі співробітництва із зарубіжними країнами, забезпечення якості послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках освітніх послуг, наявність якісної освітньої і дослідницької інфраструктури, розвиток стратегічних партнерств в різних видах, розвиток мобільності тощо.

Ключові слова: підготовка; спорт; фізична культура; освіта.

Svat'ev A.V. Analysis of the status of higher sports education in the countries of Western Europe and the Asia-Pacific region.

В статье осуществлен обстоятельный анализ состояния подготовки специалистов по спорту и физической культуре в зарубежных странах. Предложенный анализ отражает подготовку в регионах, которые являются генераторами интеграционных процессов в мировом образовательном пространстве. Автором определено, что ключевыми параметрами для обеспечения конкурентоспособности любой страны являются: высокий уровень развития национальных систем образования, освоение нового и передового опыта, полученного в процессе сотрудничества с зарубежными странами, обеспечения качества услуг на внутреннем и внешнем рынках образовательных услуг, наличие качественной образовательной и исследовательской инфраструктуры, развитие стратегических партнерств в различных видах, развитие мобильности и т.д.

Ключевые слова: подготовка; спорт; физическая культура; образование.

Svat'ev A. Analysis of the status of higher sports education in the countries of Western Europe and the Asia-Pacific region.

The aim of the article is to clarify the features of preparation of specialists in sports in foreign countries. The need for a comprehensive analysis of this problem is the absence in the literature of system research of the peculiarities of professional training of future trainers and in foreign countries. The author notes that there is almost no scientific information on the content and structure of professional training of future trainers that is necessary in light of the formation of a single European educational space. The article presents a thorough analysis of the state of training in sport and physical culture in foreign countries. The proposed analysis reflects training in the regions, which are the generators of the integration processes in the global educational space. In the world distinguish types of regions on the basis of mutual convergence and interaction between educational systems. The first type is formed by regions, which are the generators of the integration processes. The second type consists of regions that positively responds to the integration processes. The third type are the regions which are inert for the integration of educational processes. The author determined that the key parameters to ensure the competitiveness of any country are: high level of development of national education systems, the development of new and best practices gained in the process of cooperation with foreign countries, ensure quality of services to internal and external markets of educational services, the availability of quality educational and research infrastructure, development of strategic partnerships in various forms, and the development of mobility etc. National strategic documents based on these provisions, have a good chance to strengthen the country's export potential and to achieve high level of success of its activities on the international market of educational services, including sports. The prospect of further research we see in the study of the learning experience sports frames in the third type regions, which are inert for the integration of educational processes.

Key words: training; sport; physical education; education.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з обраної проблеми засвідчує, що сучасний стан навчально-виховного процесу у вищій школі, побудований на принципах предметно-орієнтованої парадигми освіти, домінує як функціональний підхід, який виражається у слабких зв'язках між окремими дисциплінами, підготовки не до цілісної професійної діяльності, а до деяких видів навчальної і педагогічної роботи, спрямований на розвиток процесуальних функцій мислення, а не ціннісного змісту свідомості особистості студента. Соціокультурна ситуація в суспільстві, зрушення наукових та освітніх парадигм постійно вимагають постановки у центр освітнього процесу конкретної особистості з її потребами у саморозвитку, самовдосконаленні, самореалізації.

Зарубіжний досвід підготовки фахівців у сфері фізичної культури та спорту досліджували такі вітчизняні вчені, як: Л.П. Суценок – професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у зарубіжних країнах; Р.П. Карпюк – професійна підготовка майбутніх фахівців для галузі адаптивної фізичної культури в зарубіжних країнах; Є.Н. Приступа – тенденції до підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в Європі; Т.Ю. Осадча – професійна підготовка викладачів фізичного виховання в університетах США; І.Х. Турчик – організація фізичного виховання у школах Великої Британії; А.М. Герцик – підготовка бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді; А.М. Кавакзе-Ризик – підготовка фахівців з фізичної реабілітації в Йорданії; В. Пасічник досліджував підготовку вчителів фізичного виховання в Польщі тощо. Необхідність ґрунтовного аналізу зазначеної проблеми полягає у відсутності як у вітчизняній літературі системних досліджень особливостей професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів, так і в зарубіжних країнах. Зазначимо, що майже немає наукових відомостей щодо змісту та структури професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів, що є необхідним в світлі формування єдиного європейського освітнього простору.

Формулювання мети дослідження

Метою статті є з'ясування особливостей підготовки фахівців зі спорту в зарубіжних країнах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Світовий освітній простір об'єднує національні освітні системи різного типу та рівня, що значно різняться за філософськими і культурними традиціями, рівнем цілей і завдань, своїми якісними змінами. Так, якщо в країнах Європейського Союзу 10-15% бакалаврів бажають здобути ступінь магістра, то в Україні цей показник сягає 75-85%. Отже, може йтися лише про сучасний світовий освітній простір як про сформований єдиний організм за наявності в кожній освітній системі глобальних тенденцій і збереженні різноманітності. У світі виокремлюють типи регіонів за ознакою взаємного зближення і взаємодії освітніх систем (О.П. Ліферов). *Перший тип становлять регіони*, що є генераторами інтеграційних процесів. Найяскравішим прикладом такого регіону може слугувати Західна Європа. Ідея єдності стала стержем усіх освітніх реформ 1990-х рр. у західноєвропейських країнах. У світі виформовується новий Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР) – генератор інтеграційних процесів. До нього входять такі країни: Республіка Корея, Тайвань, Сінгапур і Гонконг, а також Малайзія, Таїланд, Філіппіни й Індонезія.. До першого типу регіонів можна також зарахувати США і Канаду, але їхні інтеграційні зусилля у сфері освіти реалізуються в іншій ситуації, тому їхні підходи до професійної підготовки слід розглядати окремо.

До другого типу належать регіони, що позитивно реагують на інтеграційні процеси. Насамперед це країни Латинської Америки. І в процесі історії, і нині Латинська Америка виявляється в зоні дії інтеграційних імпульсів з боку США і Західної Європи. *До третього типу належать регіони*, які є інертними щодо інтеграції освітніх процесів. До цієї групи входить значна частина країн Африки від Сахари до півдня (крім ПАР), низка держав Південної й Південно-Східної Азії, невеликі острівні держави басейнів Тихого й Атлантичного океанів. Наприкінці ХХ ст. виокремилися регіони, у яких через деякі економічні, політичні, соціальні причини порушено послідовність освітніх та інтеграційних процесів. До таких регіонів належать арабські країни, Східна Європа і країни колишнього СРСР. Саме за запропонованою класифікацією ми здійснимо аналіз стану вищої, і зокрема фізкультурної, освіти в цих зарубіжних країнах. Отже, *перший тип становлять регіони*, що є генераторами інтеграційних процесів, а саме: країни Західної Європи та Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Розпочнемо аналіз із підготовки студентів у країнах Європи, які мають неабиякий досвід, традиції і здобутки саме у цій сфері. Зміна цілей освіти визначає зміст професійної підготовки і, відповідно, актуалізує проблеми професійно-педагогічної освіти, зокрема проблему підготовки фахівця, адекватного запитам сучасної фізкультурної практики [**Error! Reference source not found.**]. Практика присвоєння вчених ступенів фахівцям у сфері фізичної культури досить різноманітна. За даними Liverpool Institute of Higher Education, здобувач може одержати ступінь у трьох галузях знань: у галузі спортивних наук (фізіологія, біомеханіка), у галузі спортивної педагогіки (фізичне виховання, тренерська діяльність) і у галузі соціальних наук про спорт (менеджмент у спорті, соціологія спорту) [2]. Можна стверджувати, що сьогодні підготовка фахівців у вищій школі в усьому світі пішла шляхом визначення вузького набору дисциплін студентом в процесі навчання для забезпечення майбутньої трудової діяльності в конкретній спеціальності. Просуванням програм вищої освіти в Німеччині активно займається Німецька служба академічних обмінів (DAAD), що здійснює свою діяльність через 64 регіональних представництва. Усі університети Фінляндії є державними і фінансуються в значній частині (понад 60%) з бюджету. На відміну від теоретичних курсів класичних ВНЗ, особлива увага приділяється розвитку практичних навичок, залучення студентів до професійної діяльності [6]. Інститути здійснюють базову й додаткову професійну освіту, підготовку тренерів для клубів і спортивних товариств, центрів підготовки спортсменів, розробляють оздоровчо-рекреативні програми для шкіл, проводять курси для інструкторів фітнесу, спеціальних груп.

Підготовка фахівців фізкультурного профілю в Бельгії здійснюється в досить розгалуженій мережі вищих навчальних закладів. Характерною особливістю організації навчального процесу є модульна організація у вигляді освітніх циклів різної тривалості, що дозволяє студентам залежно від їх матеріальних можливостей, інтересів і здібностей досягти

того чи іншого рівня освіти і професійної підготовки [5]. Так, Фламандський інститут спорту та відпочинку (Flemish Institute for Sport Administration and Recreation Management) є центром наукових знань із актуальних питань та практикоорієнтованої інформації. Освіта в *Нідерландах* також ведеться за спеціальною програмою, яка створена для учнів, що приїхали з інших європейських країн - Інтернаціональний бакалаврат (IB). Диплом IB, виданий за результатами навчання в Нідерландах, визнають приймальні комісії 110 провідних університетів світу. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту у *Великій Британії* здійснюється на факультетах фізичної культури при університетах та інститутах. Так, в університеті м. Лідса існують дві програми магістерської підготовки: "Спорт і вчення про тренування" і "Фізична активність, тренування та здоров'я" [5]. Програми бакалавріату зазвичай тривають 3 роки в *Англії, Північній Ірландії та Уельсі* та 4 роки в *Шотландії*. Деякі програми можуть бути продовжені на рік, щоб дати студентам можливість пройти практику або повчитися за кордоном. Зростаючий інтерес до спорту та фітнесу дозволяє уряду Великобританії швидко орієнтуватися і відкривати нові спеціальності. Навчання пропонується з різними комбінаціями – спортивний менеджмент та харчування, або спортивні ігри та коучінг тощо. Є також короткотривалі курси, які надають освіту в галузі управління спортом. Рівень бакалавра в галузі фізичної культури та спорту надається у більшості навчальних закладів за такими спеціальностями: спортивне тренування, спортивна терапія, спортивна медицина, спортивна психологія тощо.

В *Італії* Міланський інститут фізичної культури проводить підготовку магістрів за трьома такими програмами: "Теорія фізичної культури", "Адаптивна фізична культура", "Фізична культура для людей похилого віку", а інститут фізичної культури Флоренції – за програмою "Менеджмент фізичної культури" [5]. У *Франції* схожі функції виконує Агентство CampusFrance, створене в 2006 році на базі раніше існуючої організації EduFrance. Професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту у Франції здійснюється у державних і приватних навчальних закладах. Університетська підготовка фахівців фізичного виховання та спорту, що спрямовується на поєднання фундаментальної теоретичної освіти й професійної практики, спеціалізованої на різних етапах навчання, здійснюється за умов пріоритету спеціальних гуманітарних дисциплін над дисциплінами природничо-науковими; базова підготовка спрямовується на оволодіння студентами всього комплексу дисциплін, що пов'язаних з майбутньою професійною спортивною діяльністю. Система вищої освіти *Ізраїлю* охоплює 8 університетів та понад 100 коледжів, де ведеться серйозна науково-дослідницька робота і підготовка фахівців з широкого спектру спеціальностей і освітніх програм. Університети *Туреччини* використовують треступеневу систему навчання. Туреччина входить до країн Болонської угоди, багато турецьких університетів використовують Європейську систему накопичення і переведення кредитів ECTS. Зазначимо, що європейські університети й інститути фізичної культури об'єднано в мережу вищих закладів освіти, яка визнана Європейською комісією. *Європейську мережу спортивних наук у вищій освіті* (ENSSHE) створено в 1989 році в Люксембурзі, це було свого роду відповіддю на необхідність з боку спортивного сектору зробити свій позитивний внесок у реалізацію Європейської моделі суспільства. Пріоритетом у діяльності ENSSHE є досягнення консенсусу в організації освітніх програм, які найбільше відповідають потребам ринку робочої сили в Європейському Союзі.

Підготовка студентів у країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР) має свої особливості. За даними ЮНЕСКО, географія вищої освіти продовжує розширюватися за рахунок виникнення великих регіональних центрів. Сьогодні Азіатсько-Тихоокеанський регіон є новим світовим економічним центром, що інтенсивно розвивається і охоплює 21 країну, 3,5 мільярда населення.

Економічно розвинуті країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону в останні роки енергійно нарощують зусилля в галузі міжнародної освіти. Увага освітянської спільноти прикута до Індії і Китаю, головним освітнім ринком планети, де до 2020 року кількість молодих людей у віці від 15 до 19 років складе 127 і 85 мільйонів відповідно. Усе це сприяє виникненню в регіоні так званих освітніх хабів (education hubs), що є одним із проявів тенденції, що позначається сьогодні як «новий глобальний регіоналізм». Відмінна особливість таких центрів - викладання англійською мовою для студентів з довколишніх регіонів. У цьому напрямку значно просунулися в *Японії і Малайзії*. *Гонконг* тільки в 2009 році залучив більше 10,000 студентів з Китаю. У Малайзії та на Близькому Сході ісламське навчання використовується як приваблива альтернатива навчання в Європі та США, де посилюються антиісламські настрої. Довідник ЮНЕСКО 2009 р. відзначає посилення тенденції навчання в рамках свого регіону. Це особливо очевидно в країнах Латинської Америки і Карибського басейну (11% в 1999 р. проти 23% в 2007 р.), а так само в Східній Азії і Тихоокеанському регіоні (з 36 до 42%). Так, навчання в *Новій Зеландії* характеризується широким спектром спеціальностей. Навчання менеджерів зі спорту на бакалавріаті триває 3 роки. Новозеландський інститут спорту (NZIS) було створено в 1996 році для забезпечення вищої освіти і підвищення рівня знань тих, хто зацікавлений у кар'єрі в індустрії спорту, фітнесу та відпочинку. Курси були розроблені з урахуванням швидко розширюються і змінюються потреб цієї галузі. NZIS надає спеціальні курси в управлінні спортом, фізичному вихованні, навчанні персоналу та попередньої підготовки поліцейських.

У *Японії, Китаї, Республіці Корея* чимало зроблено для розвитку на сучасному рівні системи фізичної культури (особливо спорту вищих досягнень), використання національних здобутків в інтересах виховання патріотичних почуттів, згуртування нації. Можна сказати, що в країнах Сходу «Духовна та фізична сила - міць нації» реально є провідним принципом побудови системи управління фізичною культурою і спортом всіх верств населення, підкреслюючи демократизм і гуманність урядових рішень у цій сфері розвитку держави. Фізична культура в Японії, Китаї, Кореї набула статусу одного з наукових напрямків системи освіти та оздоровлення нації. За історичний період оновлення в цих країнах досягнуто високих темпів соціально-економічного розвитку, громадянської свідомості і відповідальності за престиж своєї країни.

Так, у *Південній Кореї* кадри для фізкультурно-оздоровлювальної роботи готують на інструкторських курсах із масової фізичної культури, які існують у Сеульському університеті, університеті Єнг-Ін, університеті Чунг-Нам, університеті Чо-Сон, університеті Ке-Мьонг, університеті Донг-А, університеті Дже-Джу, корейській науково-оздоровчій Асоціації аеробіки, корейській Асоціації професійного гольфа. У 2010 році в Південній Кореї налічувалось понад 1400 ВНЗ, у 200 з

них - факультети та інститути фізичної культури, в основному в педагогічних коледжах і університетах. Дані підрозділи мають свою особливість, більшою мірою вони орієнтовані на спортивний менеджмент і розвиток масового й комерційного туризму (тут позначився патронаж США). У Республіці Корея в управлінні фізичною культурою країни важливу роль відіграє Корейська Асоціація аматорського спорту (КААС). На всіх етапах розвитку *Китайської Народної Республіки* фізична культура і спорт розглядаються як засіб поліпшення здоров'я нації, підвищення продуктивності праці, оборонної могутності держави, а міжнародні успіхи в спорті - як спосіб ведення зовнішньополітичної боротьби, як частина революційної справи. У Китаї підготовку вчителів фізичного виховання здійснюють вищі педагогічні училища, педагогічні університети, фізкультурний педагогічний інститут [0].

Учителів фізичного виховання для неповної середньої школи готують вищі педагогічні училища, у яких термін навчання 2-3 роки. Учителів фізичного виховання для повної середньої школи готують педагогічні університети й інститути, у яких термін навчання складає 4 роки. Випускникам присвоюється ступінь бакалавра, деякі університети та інститути мають право надавати ступінь магістра чи доктора. У системі вищої фізкультурної освіти Уханський інститут фізичної культури є одним із провідних вищих навчальних закладів Китаю [0, С.68].

Система управління фізичною культурою в Японії визначається введенням у дію Закону про фізичну культуру і спорт, створенням умов для проведення міжнародних змагань, зокрема, Олімпійських ігор, фундаментальне наукове забезпечення фізичної культури, особливо спорту вищих досягнень, використання економічних та науково-технічних досягнень у країні (особливу увагу приділено матеріальному оснащенню шкіл, ВНЗ, спортивних клубів, підприємств, зон відпочинку). З початком широкомасштабної популяризації спорту в Японії було проведено організаційну роботу з підготовки та атестації інструкторів спорту (інструктори регіонів, інструктори - тренери, інструктори комерційного виду діяльності тощо). У другій половині ХХ століття в країнах, що розвиваються, здійснювалась професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту. Так, в *Індії* питаннями підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту займаються: Інститут спорту «Нетаджи Субхас», створений у 1961 році в м. Патіале як перший Національний інститут спорту; центри в Бангалурі (створений у 1975 році) і в Калькутті (створений у 1983 році), які готують висококваліфікованих тренерів із видів спорту; Спілка національних інститутів фізичної культури та їх філії. *Австралійська* система організації прикладної спортивної науки незвична, тому що системи підготовки кадрів для спортивної науки не існує, точніше, вона цілком перебуває у сфері університетської науки [3, С.59]. В австралійських інститутах спорту не можна одержати вчений ступінь - тут немає нічого схожого на аспірантуру, ніхто не складає будь-яких іспитів, проте в кожному відділі інституту спорту є практиканти (scholarship student), які повинні подати курсову роботу після закінчення річного курсу, але навчальної програми для них не існує. В Австралії також немає жодного спеціалізованого спортивного вищого закладу освіти, а підготовка кадрів ведеться на факультетах фізичного виховання університетів. Так, підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту здійснюється в університетах Західної Австралії, Південної Австралії, Мельбурна і Квінсленда, Сіднея, вищої школи при університеті Дікін та інших. Окреслимо *найбільш виразні особливості сьогодення вищої освіти країн, які відносяться до першого типу регіонів і є генераторами інтеграційних процесів*. У більшості країн Західної Європи та АТР сформувалася розвинена система вищої освіти. Так, у Корейській Республіці близько 1/3 всіх випускників середньої школи вступають до університетів. Понад 30% тайваньських школярів також йдуть учитися до університетів (для порівняння: у Німеччині - 18%, Італії - 26%, Великобританії - 7%). Нині кожен третій іноземний студент у світі - виходець з країн азіатсько-тихоокеанського регіону. До завершення ХХ століття освітній потенціал даного регіону значно зріс. Японія має найвищу частку вчених ступенів серед країн світу - 68%, для порівняння - 25% у США. Республіка Корея посідає перше місце в світі в розрахунку на душу населення по числу осіб, які отримали ступінь доктора наук. *Державні витрати на освіту в розвинених країнах становлять майже 950 млрд доларів США в рік, а на освіту одного учня всіх ступенів в середньому - 1620 доларів*.

ВИСНОВКИ. Реформи, що інтенсивно запроваджуються в зарубіжних країнах, мають на меті, перш за все, посилення гнучкості та варіативності системи вищої освіти, сприяють розвитку різнотипних закладів освіти й різнобічних напрямків підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту.

Вивчення зазначеного досвіду, який можна втілити в Україні, звісно, з поправкою на ментальність, умови, час та завдання, що стоять перед вищими закладами освіти нашої країни, значно розширює набір інструментальних засобів професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту. Узагальнюючи зазначене, можна зробити висновок, що ключовими параметрами для забезпечення конкурентоспроможності будь-якої країни є: високий рівень розвитку національних систем освіти, освоєння нового і передового досвіду, отриманого в процесі співробітництва із зарубіжними країнами, забезпечення якості послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках освітніх послуг, наявність якісної освітньої і дослідницької інфраструктури, розвиток стратегічних партнерств в різних видах, розвиток мобільності тощо. Національні стратегічні документи, що враховують ці положення, мають значні шанси на зміцнення експортного потенціалу країни і на досягнення високого рівня успішності її діяльності на міжнародному ринку освітніх послуг, зокрема спортивних.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо у вивченні досвіду навчання спортивних кадрів у третьому типі регіонів, які є інертними щодо інтеграції освітніх процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Госюк Е., Чжан Уяннань. Пути перестройки учебно-воспитательного процесса в системе высшего физкультурного образования Китая // Наука в олимпийском спорте. - 1995. - №2-3. - С.68-69.
2. Карпюк Р.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання: теорія та методика [монографія] / Карпюк Роман Петрович. - Луцьк: ВАТ "Волинська обласна друкарня", 2008. - 504 с.
3. Клешнев В.В., Турецкий Г.Г. Сравнение систем организации прикладной спортивной науки в России и Австралии // Теория и практика физической культуры. - 2000. - №11. - С.59-63.
4. [Лиферов А. П.](#) Интеграционные процессы в мировом образовании: основные тенденции // Magister. - 1999. - N

1. - С. 46-65.

5. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): Монографія. – Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.

6. Franke E. School physical education as a promoter of sport for all among the population: Paper to World Congress on Sport for all. Tampere, Finland, June 4-7, 1990. Osnabruck: Univ. of Osnabruck, 1990. – 100 p.

7. Kiess E. Erfolgskonzept Personal Training : Selbständigkeit, Marketing, Trainingsplanung / Eginhard Kiess. – Düsseldorf: VDM-Verl. Müller, 2003. – 350 s.

8. Tolley H. How to Succeed at an Assessment Centre / H. Tolley, R. Wood. – London : Kogan Page Ltd., 2005 – 192 p.

УДК 159.91:[615.82:615.825.1]

Семенов А. М.

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЯЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ ДИХАЛЬНОЮ ГІМНАСТИКОЮ ТА МАСАЖЕМ

Статтю присвячено дослідженню особливостей використання спеціальної дихальної гімнастики та лікувально-відновлювального масажу з метою відновлення та зміцнення оптимального стану організму. Розглядаються особливості змін в функціональній діяльності опорно-рухового апарату, кардіореспіраторної та нервової систем під впливом дихальної гімнастики та масажу. Також особливості енергоінформаційної взаємодії між масажистом і масажованим.

Ключові слова: поточний функціональний стан, ритмічне дихання, порціалне дихання, лікувально-відновлювальний масаж.

Семенов А. М. Особенности регуляции функционального состояния человека дыхательной гимнастикой и массажем. Статья посвящена исследованию особенностей использования дыхательной гимнастики и лечебно-восстановительного массажа для восстановления и укрепления оптимального состояния организма. Рассматриваются особенности изменений в деятельности опорно-двигательного аппарата, кардиореспираторной и нервной систем под влиянием дыхательной гимнастики и массажа. Также особенности энергоинформационного взаимодействия между массажистом и массируемым.

Ключевые слова: текущее функциональное состояние, ритмическое дыхание, порциальное дыхание, лечебно-восстановительный массаж.

Semenov A. M. Features of regulation of the functional state of the human respiratory exercises and massage. The article studies the features using special breathing exercises and treatment-recovery massage to restore and strengthen the optimal health. The features of functional changes in musculoskeletal, cardiorespiratory and nervous systems under the influence of breathing exercises and massage. Also features energointeraction between the masseur and massaged.

These earlier rehabilitation facilities effectively combined and combined with the consistency, intensity and ratio - the application of the first breathing exercises, and perform therapeutic and restorative massage. These rehabilitation activities were performed daily for 20 days, except Saturday and Sunday. In experimental studies in general for all the 48 participating students of all courses. According to expert opinion of medical commission almost all of them were healthy, but all people were recorded during surveys there are signs of impaired asthenic state. That is, the result of our experiment and statistical analysis of the survey results revealed that before performing rehabilitation functional indices of all surveyed persons aged 20 to 26 years were quite low, but after a set of measures revealed normalization of all parameters. In the studied individuals in the experiment appeared positive emotions, and created mood appeared confidence. Use of this complex of rehabilitation measures under our goal regulates current state. So, breathing exercises and massages designed to promote the process of restoring and maintaining the internal balance systems, a harmony, meaning homeostasis optimize and enhance defenses and energy potential.

Key words: the current functional state, rhythmic breathing, partial breathing, massage treatment and recovery.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Функціональний стан можливо визначати за рівнем виявлених фізіологічних, психічних та енергетичних можливостей та оцінювати за результатами життєдіяльності людини і розглядати як цілісну систему з психічними, фізіологічними та енергетичними компонентами та характеристиками [3, 5, 9, 12]. Залежно від рівня отриманого навантаження на фізіологічні, психічні та енергетичні ресурси організму і ступеня напруги функціональних механізмів вирізняють різноманітні нормальні або оптимальні, порушені або астеничні та патологічні стани людини [3, 4, 11]. Зрозуміло, що існує велика група прикордонних астеничних (порушених) станів, які впливають на життєдіяльність людини, що може призвести до переходу організму людини в патологічні стани [7, 8, 11]. До них відносять хронічну втому, перевтому, стрес, гіпокінезію, монотонію і нервово-психічну напругу та інші. З наведеної точки зору всі прикордонні астеничні стани відносяться до категорії неприпустимих. Тому з'являється необхідність в відновленні та підтриманні оптимального функціонального стану застосуванням відповідних корекційно-відновлювальних та рекреаційно-оздоровчих програм, у розробці яких безпосередньо повинні брати участь фахівці з фізичного виховання та спорту.

Тема дослідження пов'язана з виконанням Державної програми «Здоров'я нації» (затверджено постановою Кабінету